

Аспарагус — ажурны кароль

Хаця ў народзе аспарагусы і называюць папарацямі, гэтыя расліны належаць да сямейства аспарагусавых і не з'яўляюцца папарацямі. Яны больш трывалыя, чым папараці. Гэта пышная дэкарэтыўная расліна з дробнымі лісткамі, якія ўяўляюць сабой на самай справе відазмененыя парасткі — кладодзіі, што выконваюць функцыю лістоў. Сапраўдныя ж лісты аспарагуса рэдукаваны да маленькіх плевачных лускавінак. Лісты аспарагуса вельмі тонкія, падобныя да іголак, ці авальныя, светла-зялёнага колеру. Кветкі ў аспарагуса дробныя, белыя, з прыемным пахам. Зацвітае гэтая расліна на пяты-шосты год. Ягады ў яе ярка-чырвонага колеру, доўга вісяць на расліне і ўпрыгожваюць яе. Многія прадстаўнікі роду аспарагус выкарыстоўваюць у якасці дэкарэтыўна-ліставых раслін. Некаторыя з іх вырошчваюць на зрэзку, а некаторыя — у якасці хатніх. У хатніх умовах часцей за ўсё вырошчваюць два віды аспарагуса: аспарагус перысты і аспарагус Шпрэнгера.

Аспарагус перысты

Гэты від спаржавых прадстаўлені ў выглядзе паўхмызняку. Расліну можна з упэўненасцю лічыць той, што моцна галінуецца, мае голыя сцёблы з маленькімі лісткамі ў выглядзе лускавінак, карычневага адцення. Даўжыня філакладый 1,5 см, і яны злучаны ў невялікія букеты, у сярэднім да дзесяці штук, афарбаваны ў светла-зялёны колер і часткова выгнуты. Аспарагус выз-

начаецца павойным, тонкім сцёблом. Цвіце белымі маленькімі кветкамі — імі могуць пахваліцца толькі расліны, якія пражылі больш за дзясятка гадоў. Пладаносіць ягадамі чорнага колеру, у якіх па тры зернічкі. (У адной з жыхарак Навагрудка ён расце больш за 15 гадоў! Вышыня падпоркі 170 см, а яго сцёблы дасягнулі да верху падпоркі і спусціліся зноў! Даўжыня сцёблы больш за 3 метры!

Аспарагус Шпрэнгера

Ён з'яўляецца, мабыць, адным з самых папулярных у кветкаводстве відаў аспарагуса. Гэта шматгадовая паўхмызняк з вельмі разгалінаванымі шцелістымі парасткамі, якія вырастаюць да 1,5 метра. Кладодзіі ярка-зялёныя, вузкаланцэзныя, нагадваюць мяккія іголак даўжынёй каля 2,5 см, адзіночныя ці кальцавыя. На маладых галінках раўнамерна растуць па ўсёй даўжыні сцёбла, пачынаючы з яго асновы, а старыя парасткі з часам "лысеюць". Лісты практычна непрыметныя, лускаватыя. Цвіценне надыходзіць у канцы вясны — пачатку лета. Кветкі дробныя, белыя, простыя, сабраны ў рыхлыя мяцельчатыя пазушыны суквецці. Пасля цвіцення выпяваюць чырвоныя шарападобныя ягады.

Асвятленне

Размяшчайце аспарагус у добра асвятленым месце, але ўлічыце, што толькі аспарагус Шпрэнгера здольны добра ўспрымаць прамыя прамяні сонца. Любы іншы від гэтай расліны павінен быць ад іх абаронены. Непасрэдна пазнаць аспарагуса рэкамендуецца паставіць яго ў паўцёмнае памяшканне для адаптацыі.

Летам, у канцы вясны ці пачатку восені лепш за ўсё ставіць расліну на падаконніку, які выходзіць на паўночны ўсход або паўночны захад. Калі вы маеце намер паставіць вазон з гэтай раслінай на падаконнік, які выходзіць на ўсход ці захад, закрыйце акно фіранкай. Калі акно з поўдня, размяшчайце расліну на некалькі адлегласці ад яго.

Зімой аспарагус часта пакуе ад нястачы сонца. У гэтым выпадку паставіце расліну на некаторы час бліжэй да сонечнага святла. Але ўлічыце, што вазон не павінен размяшчацца побач з ацяпляльнымі радыятарамі, таму што паветра каля іх будзе вельмі сухое, што адмоўна ўплывае на расліну.

Тэмпература

Кветка цудоўна сябе адчувае пры ўмеранай тэмпературы пакоя. Аптымальная тэмпература для яе ў халодны перыяд (з лістапада па сакавік) +14—+16°C, у цёплы перыяд (з красавіка па кастрычнік) +22—+25°C.

Таксама варта памятаць, што ў ацяпляльны сезон з-за сухасці вазон аспарагус абавязкова трэба апырскаваць. Пры недахопе вады расліна жаўце і асыпаецца. Не любіць аспарагус і скразнякоў.

Паліў

Паколькі гэтая кветка родам з вільготных тропікаў, трэба забяспечваць ёй рэгулярны паліў. Рэкамендуецца два-тры разы ў тыдзень паліваць аспарагус вадай хатняй тэмпературы. Зямля ў вазоне заўсёды павіна быць злёгка вільготнай. Але не трэба дапускаць пераўвільгатнення і застою вады.

Паліў крыху скарачаюць у зімовы перыяд. Пры гарачай тэмпературы і сухім паветры вазон можна паставіць на паддон з вільготнай галькай. Так можна забяспечыць дастатковую вільготнасць без загнівання каранёў. Добра дапамагае рэгулярнае апырскаванне аспарагуса з пульверызатара. Зімой гэты трэба рабіць двойчы ў дзень, летам дастаткова і аднаго разу. Павысць вільготнасць паветра дапамогуць таксама пастаўленыя побач з раслінай ёмістасці з вадай.

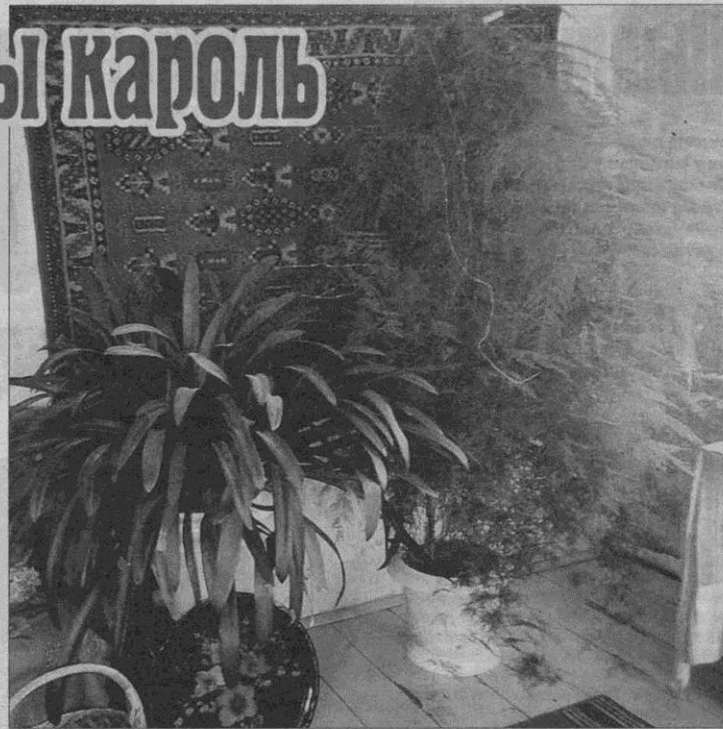
Абрэзка

Наконт абрэзкі аспарагуса сярод кветкаводаў склалася дваікае меркаванне. Адно ўпэўнены, што яна павіна праводзіцца, бо гэты амалоджае расліну і робіць яе прывабнай. Другія ж, наадварот, упэўнены, што гэтая працэдура вельмі шкодная, бо расліне неабходна траціць многа сіл і энергіі для новых парасткаў.

На мой погляд, лепш прытрымлівацца "залагой сярэдзіны" — рабіць абрэзку, але ўважліва і акуратна. Гэтая працэдура павіна праводзіцца вясной, калі расліна толькі абуджаецца. Зрэзаць трэба старыя, малапрывабныя парасткі. Каб са старога сцёбла пачало развівацца новае, на старым сцёбле неабходна пакінуць сцяблінку сантыметраў 20.

Глеба

Даглядаючы аспарагус, варта ўдзяляць увагу стану глебы. Яна павіна мець малы ўзровень кіслотнасці, быць рыхлай і пажыўнай. Для засыпкі выдат-

на падыходзіць грунт, які змяшчае вермікуліт, ці ўніверсальны грунт.

Калі вы маеце намер зрабіць сумесь глебы самастойна, проста змяшчайце садовую зямлю ў неабходных прапорцыях з пяском ці перагноём. Пры неабходнасці садовая зямля можа быць заменена дзярновай або ліставой. Але лепш усё ж такі выкарыстоўваць куплены ўніверсальны грунт.

Дрэнажны пласт павінен запаўняць вазон прыкладна на трэць яго аб'ёму. У якасці дрэнажа добра падыходзіць:

- дробная галька;
- кераміт;
- гліняныя чарпакі;
- бітая цэгла.

Дрэнаж неабходны для прадукцыйнага застоўвання лішняй вільгаці ў вазоне.

Падкормка

Не абысціся і без падкормкі аспарагуса. Яе рэкамендуецца праводзіць летам і вясной. Зімой і восенню расліна знаходзіцца ў спакоі і амаль не патрабуе падкормак.

Для ўгнаення добра сябе зарэкамендала ўніверсальная сумесь. Разводзіць яе трэба ў прапорцыях, указаных вытворцам. Азотныя ўгнаенні можна прымяняць толькі вясной і летам, калі хуткасць нарошчвання zelёныні значна ўзрастае.

Размнажэнне

Хатнюю спаржу можна размножыць насеннем, пасынкаваннем ці дзяленнем каранішча.

Насенне лепш купляць у спецыялізаваным магазіне. Высяваюць яго ў вільготны субстрат, які складаецца з торфу і пяску, у перыяд са студзеня па сакавік. Вырошчваюць у цяплым умовах, падтрымліваючы тэмпературу +21—+22°C. Глебу рэгулярна праветрываюць і апырскаюць. Насенне ўзыходзіць добра. Праз 3—4 тыдні з'яўляюцца ўсходы, пасля чаго расліна пачынае актыўна расці і развівацца. У пачатку чэрвеня расці можна рассаджаць у вазончыкі.

Дзяленне каранішча — просты, распаўсюджаны спосаб. Кусты дзеляць на дзве (і больш) часткі ў час перасадкі і рассаджаюць у розныя ёмістасці. Выконваць гэтую працэдуру трэба асцярожна, абавязкова прадэзынфіцаваўшы прыборы, якія выкарыстоўваюць.

Пасынкаванне — таксама распаўсюджаны, просты спосаб дзялення. У пачатку вясны зразаюць здаровыя парасткі даўжынёй 9—10 см і ўкараняюць іх у вільготным пяску. Вырошчваюць на светлым акне пры хатняй тэмперату-

ры. Укараненне адбываецца на 35—40-ы дзень.

Хваробы і шкоднікі

Аспарагус валодае добрым імунітэтам, які абараняе ад захворванняў і шкоднікаў. Але няправільны догляд часта прыводзіць да ўзнікнення праблем. Найбольш частыя шкоднікі: павуціны клешч, трыпсы, тля. Складанасць лячэння ў тым, што кветка дрэнна рэагуе на любыя хімічныя сродкі. Пры з'яўленні шкоднікаў можна абрэзаць расліну і прамыць сцёблы пад цёплым душам.

Магчымыя праблемы

Пры недастатковым паліве і малой колькасці ўгнаенняў у зямлі лісты аспарагуса могуць набыць жаўтаватае адценне, а потым і зусім асыпацца. Да такога ж выніку можа прывесці і нізкая тэмпература ў памяшканні. У гэтым выпадку паставіць вазон з раслінай бліжэй да крыніцы цяпла, але не забывайце пра вільготнасць паветра.

Калі аспарагус будзе рэгулярна перагравана на сонцы ці адчуваць недахоп

▸ Пасля куплі кветку трэба перасадзіць. Ёмістасць і субстрат, у якіх яна знаходзілася ў магазіне, не падыходзяць для пастаяннага вырошчвання.

▸ Прывучаць аспарагус да святла вясной рэкамендуецца паступова.

▸ Не пакідаць вазон на скразняку, ахоўвайце ад перападу тэмпературы і ветру. Асцярожна праветрывайце памяшканне ў зімовы час.

▸ Выкарыстоўвайце толькі адстоеную ваду хатняй тэмпературы. Халоднай праточнай вадай увільгатняць зямлю нельга.

▸ Памятаць пра вільготнасць паветра. Дарослыя расліны рэкамендуецца перасаджваць ранній вясной метадам перавалкі.

▸ Звярніце ўвагу на тое, што ягады аспарагуса атрутныя. Неабходна як мага далей трымаць расліну ад дзяцей і свойскіх жывёл!

вільгаці, ён таксама пачне асыпацца.

Пры частым ці шчодрым паліве карань расліны можа быць пашкоджаны гніллію. Гэта даволі небяспечнае захворванне, якое можа стаць прычынай гібелі аспарагуса. Каб не дапусціць гэтага, паліваючы расліну не вельмі часта, выконваючы ўсе правілы.

Як бачыце, "ажывіць" аспарагус можна практычна заўсёды, нават калі ён жаўце і асыпаецца — галоўнае, рабіць гэта смяротна і правільна. Пры належным доглядзе расліна будзе радаваць вас прыгажосцю і стане выдатным упрыгажэннем дома.

Люцына ГАПОНІК,
настаўніца хіміі і біялогіі
Раціцкай сярэдняй школы,
педагог дадатковай адукацыі
Гродзенскага раённага ЦТДІМ.